

Nota sobre uns adverbis en escrits de botànica

Corregint les proves d'un llibre sobre plantes endèmiques i amenaçades de Catalunya, ens hem adonat que en els escrits de botànica és relativament freqüent l'ús d'adverbis acabats en *-ment* que modifiquen adjectius. Així, per exemple, trobem «fulles enteres *netament* piloses», «pètals *clarament* barbats», «herba perenne *densament* cespitosa», «pètals *rarament* glabres», «planta freqüent i *localment* abundant», «planta herbàcia coberta de pèls *majoritàriament* naviculars», «rizomes *llargament* estolonífers», «beina glabra o *finament* escabra», «fulles glabres o *laxament* pubescents», «fulles *estretament* oblanceolades», «fulles basals *generalment* seques en la floració», «tiges glabres o *esparsament* piloses», «làmina amb el marge *irregularment* dentat», «bràctees *llargament* acuminades», etc. D'aquest tipus d'adverbis, també en trobem davant de participis, com en els exemples següents: «calze *lleugerament* atenuat a l'àpex», «fulles amb els segments *profundament* partits», etc.

Són, doncs, adverbis que serveixen per a modificar la significació dels adjectius o participis, ampliant-ne, precisant-ne o matisant-ne el significat.

Ara bé, respecte d'un parell d'aquests adverbis cal dir més coses. Ens referim, en concret, a *amplament* (derivat de l'adjectiu *ample -a*) i a *àmpliament* (derivat de l'adjectiu *ampli àmplia*). Com que ambdós apareixen també de tant en tant en els

escrits de botànica, convindria fer-los servir adequadament.

Segons el nostre parer, i d'acord amb els diccionaris, escau d'usar l'adverbi *amplament* quan modifica un adjectiu, segons l'ús constant que hem observat en els exemples vistos més amunt; així, per exemple, diem «fulles *amplament* ovals» (GDLC, s. v. *tulipa*), «fulles *amplament* linears» (GDLC, s. v. *canyota*), «flors *amplament* campanulades» (DIEC2, s. v. *campaneta*), «foliols *amplament* lanceolats i aguts» (DIEC2, s. v. *rosar*), «amb els pecíols més *amplament* alats» (DIEC, s. v. *taronger*), «pi de gran alçària i capçada *amplament* cònica» (DIEC, s. v. *pi*, *pi insigne*), etc. Notem que en tots aquests casos no hi escauria l'adverbi *àmpliament*. Per tant, en el text a corregir, hem canviat l'exemple «Fulles *àmpliament* linears, acuminades i planes», per «Fulles *amplament* linears, acuminades i planes».

En canvi, sempre tractant-se d'escrits de botànica, sí que creiem que escau d'usar l'adverbi *àmpliament* quan modifica un participi, sigui precedint-lo sigui seguint-lo, ampliant el significat d'aquest participi, quan hom vol expressar la idea de 'distribució', 'extensió', etc. en el conreu d'una espècie. Exemples: «espècie *àmpliament* difosa pel territori», «endemisme comú i *àmpliament* difós», «àmpliament conreada com a planta oficial» (GDLC, s. v. *cost*), «*Centaurea emigrantis* es troba *àmpliament* estesa per les comarques

del Pallars Jussà i la Noguera», «originària de l'Àfrica tropical i cultivada *àmpliament*». També quan l'adverbi modifica un verb: «*Ramonda myconi* s'estén *àmpliament* fins als primers relleus prepirinencs d'Aragó i Catalunya», «el nombre d'exemplars reproductius supera *àmpliament* el centenar de milers de plantes», etc.

Aquesta és la distribució dels adverbis *amplament* i *àmpliament* que ens sembla més escaient en els escrits botànics (prescindint ara d'altres usos).

Però cal fer una darrera precisió: mentre que, com hem dit, no sembla apropiat l'ús de l'adverbi *àmpliament* quan modifica un adjectiu (en comptes de «fulles *àmpliament* ovals» hem de dir «fulles *amplament* ovals»), sí que és possible l'ús de l'adverbi *amplament* modificant un participi («espècie *amplament* difosa pel territori», però també «espècie *amplament* difosa pel territori»).

De tot això, se'n pot treure una observació pràctica: en textos de botànica, en la major part dels casos en què un dels dos adverbis *amplament* i *àmpliament* modifica un adjectiu, aquest és *amplament*, mentre que en la major part dels casos en què modifica un participi o un verb, aquest és *àmpliament*.

CARLES RIERA
Universitat Ramon Llull